

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.007.04.2018
P/18/088

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/088 – Rekultywacja terenów po eksploatacji kopalni objętych prawem własności nieruchomości gruntowej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	Jerzy Tchórzewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/71/2018 z dnia 18 kwietnia 2018 r. (dowód: akta kontroli tom I str. 1)
Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Mińsku Mazowieckim ¹ , 05-300 Mińsk Mazowiecki, ul. Kościuszki 3
Kierownik jednostki kontrolowanej	Antoni Jan Tarczyński, Starosta Powiatu Mińskiego ² (dowód: akta kontroli tom I str. 2-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą⁴ Starosta Powiatowy w Mińsku Mazowieckim wywiązywał się z obowiązku wydawania decyzji w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów, w których określał warunki rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych i zagospodarowania gruntów⁵. Należy wskazać natomiast na przypadki wydawania kolejnych decyzji ustalających nowe terminy zakończenia prac rekultywacyjnych, przekraczające maksymalny, ustawowo określony okres prowadzenia rekultywacji, a także wydania decyzji w sprawie ustalenia kierunku i terminu rekultywacji, zobowiązującej osobę, która nie spowodowała utraty albo ograniczenia wartości użytkowej gruntów, do przeprowadzenia rekultywacji.

Starosta wywiązywał się z ustawowego obowiązku przeprowadzania kontroli wykonania przez przedsiębiorców obowiązków rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych. Podejmował też działania mające na celu wywiązanie się przedsiębiorców z terminowego i zgodnego z ustalonym kierunkiem rekultywacji zakończenia prac rekultywacyjnych, które jednak nie zawsze były skuteczne. Starosta nie wykorzystywał bowiem wszystkich prawnych możliwości egzekwowania obowiązku przeprowadzenia rekultywacji gruntów.

Starosta podejmował też stosowne czynności w przypadku pozyskiwania informacji o nielegalnym wydobyciu kopalni w celu ustalenia jego sprawców.

¹ Dalej: Starostwo, SP w Mińsku Mazowieckim.

² Od 27 listopada 2014 r. (uchwała nr I/3/14 Rady Powiatu Mińskiego z dnia 27 listopada 2014 r., poprzednio od 04 grudnia 2006 r. (uchwała Nr II/5/06 Rady Powiatu Mińskiego z dnia 04 grudnia 2006 r.) oraz od 15 grudnia 2010 r. (uchwała nr II/13/10 Rady Powiatu Mińskiego z dnia 15 grudnia 2010 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Lata 2013-2018 (do dnia zakończenia kontroli).

⁵ Ocenę powyższą sformulowano na podstawie wybranych 20 decyzji administracyjnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Określenie warunków rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin

Opis stanu faktycznego

1.1. Postępowania administracyjne w sprawach rekultywacji terenów po eksploatacji kopalin prowadzone były na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych⁶. W Starostwie nie wdrożono innych, wewnętrznych regulacji dotyczących postępowania w zakresie rekultywacji i zagospodarowania gruntów po eksploatacji kopalin.

(dowód: akta kontroli tom I str. 8)

Od 2 lutego 2009 r. do 28 lutego 2011 r. Starosta wykonywał zadania z zakresu administracji geologicznej przy pomocy geologa powiatowego. W okresie objętym kontrolą⁷ w Starostwie nie zatrudniono pracownika na takim stanowisku. W Wydziale Środowiska i Rolnictwa⁸ utworzono natomiast stanowisko do spraw geologii, na którym zatrudniono pracownika posiadającego wykształcenie wyższe geologiczne⁹, do którego zakresu czynności należała m.in. realizacja zadań związanych z udzielaniem koncesji, zatwierdzaniem projektów robót geologicznych, wydawaniem z urzędu decyzji zobowiązujących przedsiębiorcę do dokonania obmiaru wyrobisk, przyjmowaniem dokumentacji geologicznych złoża kopalin i zatwierdzaniem ich w drodze decyzji.

(dowód: akta kontroli tom I str. 8, 10, 271-288; tom II str. 43-50, 56-75, 97-105, 121-129)

W Wydziale Środowiska i Rolnictwa utworzono także stanowisko pracy ds. prowadzenia gospodarki odpadami i ochrony gruntów rolnych. Do zakresu czynności zatrudnionego na nim pracownika należała realizacja zadań związanych z rekultywacją terenów po eksploatacji kopalin, w szczególności:

- rozpatrywanie wniosków oraz orzekanie z urzędu w sprawach rekultywacji gruntów rolnych,
- egzekwowanie obowiązku składania w terminie do dnia 28 lutego każdego roku zawiadomień o powstałych w ubiegłym roku zmianach w zakresie gruntów podlegających rekultywacji od osób obowiązanych do ich rekultywacji,
- nakładanie z urzędu podwyższonych opłat w razie stwierdzenia wyłączenia gruntów z produkcji bez zezwolenia, bądź niezgodnie ze zezwoleniem lub w razie nie zakończenia rekultywacji gruntów w ustalonym terminie,
- sprawowanie nadzoru i kontroli przestrzegania oraz stosowania przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie objętym właściwością starosty.

Czynności wykonywane przez pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach nadzorował naczelnik oraz zastępca naczelnika Wydziału. Zakresy czynności dla pracowników zatrudnionych na obu wymienionych stanowiskach wynikały z postanowień Regulaminu Organizacyjnego Starostwa, w części dotyczącej zadań Wydziału Środowiska i Rolnictwa w zakresie: prawa ochrony środowiska¹⁰, rolnictwa oraz ochrony gruntów rolnych¹¹ oraz prawa geologicznego i górniczego¹².

Na stronach internetowych Starostwa zawarto informację o sposobie postępowania i wymaganych dokumentach dotyczących rekultywacji i zagospodarowania obszarów

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 1161

⁷ To jest w okresie od 10 czerwca 2011 r. do dnia zakończenia kontroli.

⁸ Regulamin organizacyjny Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim z dnia: 23 lutego 2011 r. przyjęty uchwałą Nr XIX/135/05 Rady Powiatu Mińskiego z 09 marca 2005 r., ze zm., 05 marca 2014 r. przyjęty uchwałą Nr XXV/305/14 Rady Powiatu Mińskiego z 05 marca 2014 r., 18 sierpnia 2015 r. wprowadzony uchwałą Nr 180/15 Zarządu Powiatu Mińskiego z 18 sierpnia 2015 r.

⁹ To jest od 15 grudnia 2010 r. do dnia zakończenia kontroli.

¹⁰ § 21 ust. 2, pkt 1d i pkt 1f Regulaminu Organizacyjnego.

¹¹ § 21 ust. 2, pkt 4d i pkt 1f Regulaminu Organizacyjnego.

¹² § 21 ust. 2, pkt 9a, 9d, i 9j Regulaminu Organizacyjnego.

poeksploatacyjnych. Na stronach tych zamieszczono także tzw. karty usług, zawierające procedury dotyczące sposobu wydania decyzji oraz wzory wniosków w sprawie określenia osoby obowiązanej do rekultywacji gruntów, kierunku i terminu jej wykonania, przekazania praw i obowiązków wynikających z decyzji w sprawie rekultywacji oraz uznania rekultywacji gruntów za zakończoną¹³.

1.2. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 oraz 31 grudnia 2017 r. na obszarze Powiatu znajdowało się odpowiednio: 63 i 53 miejsca wydobywania kopalin (do 31 marca 2018 r. liczba ta nie zmieniła się). W latach 2013-2018 (I kwartał) obowiązywało ogółem 77 koncesji na wydobywanie kopalin w tych miejscach, z czego wygasło 25 koncesji¹⁴, spośród których stwierdzono wygaśnięcie 24 koncesji¹⁵. Powierzchnia gruntów objętych koncesją dotyczyła wyłącznie obszaru górniczego i wynosiła 279,5161 ha, z czego teren górniczy obejmował powierzchnię 263,3079 ha.

(dowód: akta kontroli tom I str. 9, 11-43)

1.3. W latach 2013-2018 (I kwartał) w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów po wydobywaniu kopalin Starosta wydał lub nadał obowiązujące ogółem 53 decyzje określające osobę obowiązującą do rekultywacji, kierunek rekultywacji i termin jej zakończenia¹⁶, z czego w latach 2013-2018 (I kwartał) Starosta wydał 26 decyzje, a w latach 2000-2012 wydanych zostało 27 decyzji, w tym 11 decyzji w sprawie zatwierdzenia uproszczonego projektu zagospodarowania złoża oraz w sprawie określenia warunków rekultywacji gruntów¹⁷. W okresie objętym kontrolą wydano ogółem 21 decyzji w sprawie uznania rekultywacji za zakończoną, w pięciu przypadkach odmówiono wydania decyzji w sprawie uznania rekultywacji za zakończoną, a w dwóch przypadkach dokonano zmiany terminu zakończenia rekultywacji. W poszczególnych latach wydano następującą liczbę decyzji w sprawie określenia osoby obowiązanej do rekultywacji, kierunku rekultywacji i terminu jej zakończenia: w 2000 r. – 7 decyzji, 2001 r. – 4, 2004 r. – 1, 2010 r. – 3, 2011 r. – 1, 2012 r. – 11, 2013 r. – 7, 2014 r. – 4, 2015 r. – 2, 2016 r. – 9, 2017 r. – 4.

(dowód: akta kontroli tom I str. 9, 44-51)

W okresie objętym kontrolą wydano łącznie 9 decyzji zmieniających w sprawie rekultywacji i zagospodarowania gruntów po wydobywaniu kopalin, dotyczących jednego miejsca wydobywania w każdym przypadku¹⁸, z czego: po trzy decyzje w latach 2016 i 2017 oraz po jednej decyzji w: 2013, 2015 i 2018 r. (I kwartał). Ponadto wydano jedną decyzję dotyczącą rekultywacji częściowej - dla złoża Kazimierzów I oraz Kazimierzów III¹⁹, w której określono warunki rekultywacji, ustalając m.in. całkowitą powierzchnię rekultywacji wynoszącą 3,48 ha, po czym uznano rekultywację za zakończoną na powierzchni 2,0 ha, a do rekultywacji pozostawiono obszar 1,48 ha. W okresie objętym kontrolą przedsiębiorcy nie wnioskowali o zmianę kierunku rekultywacji.

¹³ bip.powiatminski.pl, zakładka: katalog kart usług.

¹⁴ W wyniku upływu terminu na jakie koncesje zostały udzielone.

¹⁵ W wyniku podjęcia decyzji w sprawie wygaśnięcia koncesji, przy czym jedna decyzja jest w toku odwołania.

¹⁶ Dalej: decyzja w sprawie rekultywacji gruntów lub decyzja w sprawie rekultywacji i zagospodarowania gruntów.

¹⁷ Wszystkie zostały wydane przed okresem objętym kontrolą przez inne organy niż Starosta Powiatowy w Mińsku Mazowieckim.

¹⁸ Decyzje te dotyczyły złoża: Drop-Pole N – w zakresie zmiany powierzchni i dopuszczenia wypełnienia jej odpadami (Starosta wyjaśnił m.in., że zmiana warunków rekultywacji poprzez dopuszczenie możliwości wypełnienia go odpadami dopuszczona została rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie odzysku odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. poz. 796); Kruki I, Kruki II, Olszewice I oraz Przytoka I – w zakresie przekazania praw i obowiązków na inną osobę w trybie art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych; Ryczołek i Stara Wieś II – w zakresie zmiany warunków rekultywacji, w przypadku złoża Ryczołek przedmiotem zmiany decyzji było rozszerzenie listy odpadów dopuszczonych do wypełnienia terenu wyrobiska, o odpady o kodach: 10 01 01, 10 01 02 oraz 10 01 80, a ponadto możliwości wykorzystywania do rekultywacji spoiw hydraulicznych, wytwarzanych przez Grupę Ekotech pod nazwą TEFRA. W przypadku złoża Stara Wieś II przedmiotem zmiany było dopuszczenie możliwości wypełnienia wyrobiska odpadami oraz spoiwami i materiałami geotechnicznymi wytwarzanymi pod nazwą TEFRA oraz materiałów geotechnicznych; Ryczołek VI – w zakresie zmiany (wydłużenia) terminu zakończenia rekultywacji, Sokolnik V – w zakresie zmiany kierunku i terminu zakończenia rekultywacji.

¹⁹ Znak: WS.6122.20.2012 z dnia 23 lipca 2012 r. ze zm.

(dowód: akta kontroli tom I str. 44-51, 55-60, 321)

W wydawanych decyzjach, stosownie do art. 20 ust. 4 ustawy ogrl, Starosta ustalał pięcioletni termin prowadzenia rekultywacji, liczony od zaprzestania danej działalności. W przypadku dotyczącym złoża Niedziałka Druga oraz Niedziałka Druga I²⁰ obowiązek rekultywacji nałożono na więcej niż jedną osobę²¹. Pomimo wygaśnięcia lub wygaszenia koncesji, w trzech przypadkach nie wydano decyzji ustalających kierunek rekultywacji – w dwóch przypadkach z powodu niepodjęcia przez przedsiębiorców działalności eksploatacyjnej²², a w jednym przypadku z powodu przeniesienia koncesji na innego przedsiębiorcę²³.

(dowód: akta kontroli tom I str. 55-59, 61, 64, 362-371)

1.4. Ustalono, że w latach 2013-2018 (do dnia zakończenia kontroli) wydano łącznie 87 decyzji w sprawach rekultywacji gruntów, z czego: 53 decyzje określające osobę obowiązującą do rekultywacji, kierunek rekultywacji, termin zakończenia rekultywacji, 20 decyzji w sprawie uznania rekultywacji za zakończoną, 9 decyzji dotyczących zmiany osoby, kierunku i terminu rekultywacji, 5 decyzji w sprawie odmówienia wydania decyzji w sprawie odmówienia wydania decyzji w sprawie uznania rekultywacji za zakończoną. W odniesieniu do 53 decyzji, w których ustalono osobę, termin i kierunek rekultywacji gruntów, przed ich wydaniem każdorazowo zasięgnięto opinii organów, o których mowa w art. 22 ust. 2 ustawy ogrl.

(dowód: akta kontroli tom I str. 59, 65-69)

We wszystkich przypadkach decyzje określające kierunek rekultywacji oraz termin jej zakończenia Starosta wydawał na wniosek przedsiębiorców. We wniosku określano w szczególności: osobę obowiązującą do rekultywacji; lokalizację i powierzchnię gruntów, który będzie rekultywowany; termin, do którego prace zostaną wykonane; kierunek rekultywacji; zakres i sposób wykonania rekultywacji. Do wniosku dołączano m.in. mapy, na których zaznaczono obszar przeznaczony do rekultywacji oraz wypisy z ewidencji gruntów. Starosta wyjaśnił, że tylko w trzech przypadkach dysponował dokumentacją rekultywacji gruntów, o której mowa w § 162 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 kwietnia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu odkrywkowego zakładu górnictwa²⁴, zatwierdzoną przez kierownika *ruchu zakładu górnictwa*, które dotyczyły rekultywacji złóż z wykorzystaniem odpadów, tj. złóż: Ryczołek IVa, Ryczołek V i Ryczołek VI. Stwierdził, że dokumentacja rekultywacji gruntów przedstawiana była na etapie uzyskiwania decyzji określającej warunki rekultywacji, a więc przed przystąpieniem do prac rekultywacyjnych.

W jednym postępowaniu w sprawie zmiany decyzji ustalającej osobę, termin i kierunek rekultywacji (wzrost Stara Wieś) wniosek został złożony przez podmiot dysponujący prawem własności do nieruchomości, który jednocześnie zainteresowany był dokończeniem rekultywacji gruntów. Starosta wyjaśnił m.in., że w jego ocenie kontynuowanie prac rekultywacyjnych, nawet jeśli prowadzone jest przez inną osobę niż tą, o której mowa w art. 20 ust. 1 ustawy ogrl, jest zgodne z duchem ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w związku z czym, po wnikliwym rozpatrzeniu wszystkich

²⁰ Decyzja: znak WS.6122.1.2013, przy czym wydano decyzję znak WS. 6122.7.2013 z dnia 8 marca 2013 r. w sprawie zakończenia rekultywacji.

²¹ Grunty zostały zdewastowane w wyniku wydobycia kopalin na podstawie dwóch koncesji, to jest z dnia: 21.09.2009 r. znak: GL.7510/28-1/09 oraz 24.09.2010 r. znak: GL.7510.54-2, których Starosta stwierdził wygaszenie w dniu 14.12.2012 r. odpowiednio znak: WS.6522.30.2012 oraz WS.6522.32.2012.

²² Dotyczy złoża kruszywa naturalnego: Stara Siennica I (nr decyzji wygaszającej koncesję WS.6522.1.2.2014 wydanej w dniu 27 stycznia 2014 r.) oraz Lipiny III (nr. decyzji wygaszającej koncesję WS.6522.1.12.2015 z dnia 08 października 2015 r. oraz SKO.4000-1578/2015 z 04 stycznia 2016 r.).

²³ Dotyczy złoża kruszywa naturalnego: Przytoka II (nr decyzji wygaszającej koncesję WS.6522.1.19.2016 z 31 października 2016 r. Decyzją Starosty nr WS.6522.37.2011 z 6 października 2011 r. przeniesiono koncesję na innego przedsiębiorcę.

²⁴ Dz. U. poz. 1008

aspektów sprawy, za słuszną uznano zmianę decyzji w zakresie określenia osoby obowiązanej do rekultywacji gruntów.

Starosta wyjaśnił m.in., że w latach objętych kontrolą nie wydawał decyzji określającej stopień ograniczenia lub utraty wartości użytkowej gruntów, o której mowa w art. 22 ust. 1 pkt. 1 ustawy o ogrl i tym samym nie poniósł kosztów sporządzenia opinii dotyczących rozmiaru ograniczenia wartości użytkowej gruntów, gdyż z wnioskiem w takiej sprawie nie występowały osoby obowiązane do rekultywacji gruntów. Stwierdził też, że przed wydaniem decyzji o zakończeniu rekultywacji gruntów, pracownicy Starostwa każdorazowo sprawdzali spełnienie warunków określonych we wcześniej wydanych decyzjach dotyczących rekultywacji i zagospodarowania gruntów, m.in. przeprowadzając oględziny złoże oraz zasięgając opinii organów, o których mowa w art. 22 ust. 2 ustawy o ogrl.

W ocenie NIK prawny obowiązek rekultywacji i zagospodarowania gruntów przechodzi ze sprawcy degradacji/dewastacji gruntów na inny podmiot tylko w przypadku przejęcia działalności sprawcy szkody przez nowy podmiot, nie przenosi natomiast publicznoprawnych obowiązków rekultywacji i zagospodarowania sama umowa cywilnoprawna (sprzedaż, dzierżawa lub darowizna) zdegradowanego gruntu. Tym samym, ten kto nabył lub dzierżawi zdegradowane grunty nie staje się przez to „osobą obowiązaną do rekultywacji gruntów” w rozumieniu art. 22 ust. 1 ustawy ogrl.

(dowód: akta kontroli tom I str. 59-60, 70)

Wszystkie skontrolowane decyzje w sprawie rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin²⁵ zawierały elementy określone w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁶. Spośród sprawdzonych 20 postępowań administracyjnych, w jednym przypadku (złoże Drop Pole 2) o 14 dni przekroczony został termin załatwienia sprawy, o którym mowa w art. 35 § 3 kpa²⁷, o czym poinformowano strony postępowania zgodnie z art. 36 kpa.

W żadnym ze zbadanych postępowań administracyjnych dotyczących wydania decyzji w sprawie rekultywacji gruntów i zagospodarowania gruntów po eksploatacji kopalin, nie zawiadomiono stron postępowania o wszczęciu postępowania administracyjnego, stosownie do art. 61 § 4 kpa, a przed wydaniem decyzji, nie poinformował o wynikającej z art. 10 § 1 kpa możliwości zapoznania się z zebranymi dowodami i materiałami.

Starosta wyjaśnił, że wymienione przepisy odnoszą się do sytuacji, w której w ramach postępowania administracyjnego występuje więcej niż jedna osoba będąca stroną postępowania, a w sprawie rekultywacji i zagospodarowania gruntów stroną jest zawsze wyłącznie wnioskodawca, stąd przepisy te nie mają zastosowania.

(dowód: akta kontroli tom I str. 60, 70, 290-296, 384-386; tom III str. 270-408)

Odnosząc się do kwestii wydawania decyzji ustalających kierunek rekultywacji, Starosta stwierdził, że istnieje potrzeba wprowadzenia zmian w zakresie uregulowań prawnych w obszarze rekultywacji gruntów, polegających na:

- określeniu wysokości należności (art. 12 ust. 7 ustawy ogrl) dla gruntów klas IV-VI, wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego, gdyż w obecnym stanie prawnym, w sytuacji, gdy grunt należy do wymienionych klas, ustawa ogrl nie przewiduje wysokości należności, a tym samym brak jest instrumentów prawnych skutecznego zastosowania art. 28 ust. 3 i ust. 4 ustawy ogrl;

²⁵ Poddano szczegółowej kontroli 20 decyzji, w których uznano w latach 2013-2017 rekultywację gruntów za zakończoną.

²⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 1257 ze zm., dalej: kpa

²⁷ Z powodu oczekiwania Starostwa na uprawomocnienie się postanowienia Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, który negatywnie zaopiniował zakończenie rekultywacji, przy czym do ww. terminu załatwienia sprawy, zgodnie z art. 35 § 5 Kpa, nie wliczono dni od wysłania zawiadomienia o oględzinach do dnia przeprowadzenia oględzin złoże.

- zmiany postanowień art. 20 ust. 4 ustawy ogrl, ustalających 5-letni okres przewidziany na wykonanie rekultywacji gruntów, poprzez dopuszczenie sytuacji, aby w uzasadnionych przypadkach termin ten nie musiał być dochowany (np. w sytuacji trudności w pozyskaniu odpadów, przy wykorzystaniu których planuje się rekultywować wyrobisko).

(dowód: akta kontroli tom III str. 267)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą Starosta wydawał kolejne decyzje dotyczące gruntów podlegających rekultywacji, ustalając nowe terminy zakończenia prac rekultywacyjnych. Dotyczyło to złożeń:

- Kazimierzów I oraz Kazimierzów III (działki nr 1 i 2, obręb Kazimierzów, gmina Kałuszyn) na obszarze 0,88 ha, na okres dalszych pięciu lat - co uzasadniono trudnościami przedsiębiorcy w pozyskaniu surowca do wypełnienia wyeksploatowanego wyrobiska (pierwotny termin rekultywacji określony był do 20 lipca 2016 r., nowy ustalono do 20 lipca 2021 r.)²⁸,
- Ryczołek VI (działka nr 169/3, obręb Ryczołek, gmina Kałuszyn) na obszarze 0,4760 ha, na okres dalszych prawie siedmiu lat, z powodu niemożliwości przeprowadzenia wszystkich prac rekultywacyjnych w pierwotnie ustalonym terminie (pierwotny termin rekultywacji określony był do 6 września 2017 r., nowy ustalono na 30 czerwca 2024 r.)²⁹.

(dowód: akta kontroli tom I str. 299-313)

Starosta wyjaśnił m.in., że w obu przypadkach zmiany terminu dokonano na wniosek przedsiębiorców, w oparciu o przepisy art. 155 kpa w związku z art. 22 ust. 1 pkt. 3 oraz ust. 2 pkt. 1 i pkt. 3 ustawy ogrl. W przypadku działek o nr 1 i 2, położonych w obrębie Kazimierzów, Gmina Kałuszyn, decyzję o zmianie terminu rekultywacji podjęto ze względu na okoliczność, że w terminie pierwotnie przewidzianym nie uda się przeprowadzić rekultywacji na całym terenie objętym decyzją Starosty z powodu trudności w pozyskaniu odpadów do wypełniania wyrobiska oraz z uwagi na fakt, drogi gminnej usytuowanej obok wyrobiska zagrożonej możliwością osuwania się ziemi zagrażającej osobom z niej korzystającym. W przypadku działki nr 168/3 położonej w obrębie Ryczołek, Gmina Kałuszyn, zmiany terminu dokonano z uwagi na brak możliwości zakończenia rekultywacji w pierwotnie przyjętym terminie.

W ocenie NIK, określony w art. 20 ust. 4 ustawy ogrl termin zakończenia rekultywacji wynosi maksymalnie do pięciu lat, liczonych od zaprzestania działalności przemysłowej. Zatem zarówno decyzja wydana na podstawie art. 104 kpa, jak i jej zmiana w oparciu o przepis art. 155 kpa nie może pozostawać w oderwaniu od ustawowego terminu zakończenia rekultywacji określonego w przywołanym wyżej przepisie ustawy ogrl.

(dowód: akta kontroli tom I str. 272-273; tom III str. 258-260)

2. W postępowaniach administracyjnych dotyczących wydania decyzji w sprawie rekultywacji gruntów i zagospodarowania gruntów po eksploatacji kopalni, Starosta nie zawiadomił stron postępowania o wszczęciu postępowania administracyjnego, stosownie do art. 61 § 4 kpa, a przed wydaniem decyzji, nie poinformował o wynikającej z art. 10 § 1 kpa możliwości zapoznania się z zebranymi dowodami i materiałami. W jednym przypadku Starosta wydał decyzję w sprawie ustalenia kierunku i terminu rekultywacji, zobowiązując

²⁸ Przy pozytywnych opiniach Burmistrza Miasta Kałuszyn (postanowienie z 19.07.2016 r. znak: GPS.6124.8.2016) oraz Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie (postanowienie z 01.08.2016 r. znak: WAR.536.100.2016.MM).

²⁹ Uzyskano wymagane opinie Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie (postanowienie z 19.09.2017 r. znak: WAR.536.125.2017.AC) oraz Burmistrza Miasta Kałuszyn (postanowienie z 20.09.2017 r. znak: GPS.6124.3.2017).

osobę, która nie spowodowała utraty albo ograniczenia wartości użytkowej gruntów, do przeprowadzenia rekultywacji, co było niezgodne z art. 20 ust. 1 ustawy ogrl.

W okresie objętym kontrolą Starosta wywiązał się z obowiązku wydawania w wymaganych przypadkach decyzji w sprawach rekultywacji i zagospodarowania, w których określał warunki rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych i zagospodarowania gruntów oraz prawidłowo przeprowadzał postępowanie administracyjne w tym zakresie³⁰. W każdym wymaganym przypadku wydanie decyzji w sprawie rekultywacji gruntów poprzedzono zasięgnięciem opinii organów, o których mowa w art. 22 ust. 2 ustawy ogrl. Wszystkie zbadane decyzje spełniały wymagania określone w art. 107 § 1 kpa, a tylko w jednym z badanych przypadków stwierdzono przekroczenie ustawowego terminu załatwienia sprawy. Prowadząc postępowania administracyjne w sprawach rekultywacji gruntów nie informowano o wszczęciu postępowania oraz możliwości zapoznania się z zebranymi dowodami i materiałami oraz zgłoszenia żądań. Starosta ustalał też nowe terminy zakończenia prac rekultywacyjnych, co skutkowało przedłużeniem ustawowego terminu przeprowadzenia rekultywacji. wydanie decyzji w sprawie ustalenia kierunku i terminu rekultywacji, zobowiązującej osobę, która nie spowodowała utraty albo ograniczenia wartości użytkowej gruntów, do przeprowadzenia rekultywacji.

2. Kontrola wykonania obowiązku rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2013-2017 przeprowadzono łącznie 173 kontrole 46 złóż kopalni. Których przedmiotem było wykonanie obowiązku rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalni, z tego odpowiednio w roku: 2013 – 26, 2014 – 31, 2015 – 26, 2016 – 25, 2017 – 31, 2018 – 34. Wszystkie kontrole wykonania obowiązku rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalni wykonane były z wymaganą częstotliwością, to jest jeden raz w roku, wyłączwszy rok kalendarzowy, w którym wydano decyzję w sprawie rekultywacji oraz decyzję o jej zakończeniu.

Kontrole były przeprowadzane w formie oględzin stanu wyrobiska wraz z wykonaniem dokumentacji fotograficznej miejsca złoża po eksploatacji (119 przypadków) lub analizy zgromadzonej dokumentacji dostarczonej przez przedsiębiorcę, w tym: map, zdjęć, wypisu z rejestru gruntów, itp. (54 przypadki), przy czym wśród kontrolowanych złóż było sześć złóż³¹, do rekultywacji których planowano lub wykorzystano odpady. W latach 2013-2018 (do dnia zakończenia kontroli) do Starosty nie wpłynęły skargi lub wnioski o podjęcie czynności kontrolnych w zakresie wykonania obowiązku rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalni. W czynnościach kontrolnych przeprowadzanych przez Starostwo nie brali udziału przedstawiciele innych organów i instytucji, takich jak: Okręgowy Urząd Górniczy³², Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych³³, urzędy gmin lub Urząd Marszałkowski.

(dowód: akta kontroli tom I str. 75, 240-246)

2.2. Kontrolami objęto wszystkie wyrobiska, dla których Starosta określił osobę obowiązującą do rekultywacji, kierunek rekultywacji i termin zakończenia rekultywacji. Starosta dysponował danymi dotyczącymi liczby i powierzchni gruntów objętych rekultywacją. W decyzjach ustalających warunki rekultywacji w każdym przypadku Starosta

³⁰ Ocenę powyższą sformułowano na podstawie wybranych 20 decyzji administracyjnych spośród 68 postępowań administracyjnych przeprowadzonych ww. okresie w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów.

³¹ Pn. RYCZOŁEK I i III (miejsce wydobywania: gm. Kaluszyn, obręb Ryczołek, dz. 161 i 162), RYCZOŁEK VIa (miejsce wydobywania: gm. Kaluszyn, obręb Ryczołek, dz. 167), RYCZOŁEK V (miejsce wydobywania: gm. Kaluszyn, obręb Ryczołek, dz. 168), RYCZOŁEK VI (miejsce wydobywania: gm. Kaluszyn, obręb Ryczołek, dz. 169/3), PRZYTOKA I (miejsce wydobywania: gm. Kaluszyn, obręb Przytoka, dz. 53/1 i 54), PRZYTOKA VIIA (miejsce wydobywania: gm. Kaluszyn, obręb Przytoka, dz. 49 i 50/1).

³² Dalej: OUG.

³³ Dalej: RDLP.

określał powierzchnię gruntów, która podlegała rekultywacji. Według stanu na 31 grudnia, łączna powierzchnia gruntów objętych rekultywacją w kolejnych latach wynosiła odpowiednio: 2013 r. – 62,8911, 2014 r. – 59,5911, 2015 r. – 57,1188, 2016 r. – 54,7876, 2017 r. – 57,0428.

Starosta wyjaśnił, że wnioski przedsiębiorców o wydanie decyzji określających osobę obowiązaną do rekultywacji, kierunek rekultywacji, termin zakończenia rekultywacji wraz z dołączonymi załącznikami, w tym m.in. mapą obszaru przeznaczanego do rekultywacji, stanowią wystarczającą dokumentację rekultywacyjną, o której mowa w ustawie ogrl.

Starosta wyjaśnił, że w toku kontroli wyrobisk nie stwierdzono, aby rekultywacja była prowadzona niezgodnie z ustalonymi w decyzjach warunkami rekultywacji. W trakcie oględzin przeprowadzonych w ramach kontroli NIK stwierdzono, iż we wszystkich czterech kontrolowanych złożach rekultywacja była prowadzona zgodnie z warunkami ustalonymi w decyzjach rekultywacyjnych oraz zgodnie z dokumentacją rekultywacji.

(dowód: akta kontroli tom I str. 75-76, 240-244, 247-253, 319-320, 322-325)

2.3. Ustalenia kontroli wpisywano do prowadzonej w Starostwie ewidencji kontroli i przechowywano związaną z nimi dokumentację, w tym fotograficzną, w wersji elektronicznej i papierowej. Identyfikacji granic obszaru objętego rekultywacją dokonywano w oparciu o posiadane mapy oraz zdjęcia satelitarne (ortofotomapy). Zgodność prowadzonych prac rekultywacyjnych z ustalonym kierunkiem rekultywacji oraz dokumentacją rekultywacyjną sprawdzano analizując zakres wykonanych prac rekultywacyjnych na podstawie wyników oględzin lub analizy dokumentacji dostarczonej przez przedsiębiorców w tym map i wypisów z ewidencji gruntów. Nie sprawdzano natomiast obszarów zbędnych dla prowadzonej działalności przemysłowej, w stosunku do których przedsiębiorca nie wystąpił z wnioskiem o ustalenie kierunku rekultywacji.

Do dokonania oględzin czynności realizowanych przez pracowników Starostwa w toku przeprowadzanych kontroli wykonywania obowiązku rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych w sposób celowy wytypowano cztery wyrobiska, dla których został określony kierunek rekultywacji i nie została ona uznana jeszcze za zakończoną. Były to po dwa złoża, w których wydobywanie było prowadzone na podstawie koncesji wydanych przez Starostę (Makówiec Duży 2, Ryczołek) oraz Województwa Mazowieckiego (Olszewice I oraz Stara Wieś). W wyniku przeprowadzonych oględzin wyrobisk³⁴ ustalono m.in., że:

- pracownik Starostwa przeprowadził identyfikację granic wyrobiska na podstawie znaków trwałych ustalonych w terenie, takich jak: droga, sąsiednie pole uprawne, znaki graniczne itp. oraz na podstawie posiadanej dokumentacji, m.in. na podstawie wypisu z ewidencji gruntów i budynków, decyzji udzielającej koncesję, decyzji w sprawie rekultywacji i zagospodarowania gruntów, decyzji wygaszających koncesję itp. i nie korzystał z żadnego sprzętu do pomiaru,
- pracownik Starostwa dokonał oględzin wyrobiska, sfotografował je oraz sprawdził zgodność dokonywanych zabiegów z posiadaną w Starostwie dokumentacją rekultywacji gruntów oraz z kierunkiem rekultywacji i posiadaną dokumentacją rekultywacji,
- kontrolowane wyrobiska obejmowały w trzech kontrolowanych miejscach rekultywację polegającą na wypełnieniu wyrobiska odpadami (Ryczołek, Makówiec Duży 2 oraz Olszewice I), a w jednym przypadku (Stara Wieś) rekultywacja polegała na przygotowaniu wyrobiska dla celów rekreacyjnych oraz hodowlanych,

³⁴ Kontrole wyrobisk przeprowadzał jednoosobowo upoważniony przez Starostę pracownik Wydziału Rolnictwa i Środowiska Starostwa, zatrudniony na stanowisku inspektora. W przypadku trzech wyrobisk (Stara Wieś, Ryczołek oraz Olszewice I) kontrola została przeprowadzona w obecności przedsiębiorcy, jako strony postępowania. W jednym przypadku (Makówiec Duży 2) kontrolę przeprowadzono bez udziału przedsiębiorcy.

- w żadnym z kontrolowanych wyrobisk rekultywacja nie została zakończona i nie wydano decyzji o jej zakończeniu,
- w wyniku przeprowadzonych kontroli poddanych oględzinom pracownik Starostwa ustalił m.in. rzeczywisty stan rekultywacji miejsca po eksploatacji kopalni rejestrując go w postaci fotografii oraz zgodność prowadzonych prac rekultywacyjnych z warunkami określonymi w decyzji w sprawie rekultywacji.

(dowód: akta kontroli tom I str. 76, 322-325, 512-517; tom II str. 139-140, 178-195, 205-206, 225, 321338, 347-348, 451-475; tom III str. 132-152, 159-171)

2.4. Egzekwowano od przedsiębiorców określony w art. 22 ust. 3 ustawy ogrl obowiązek zawiadamiania Starosty, w terminie do 28 lutego każdego roku, o powstałych w ubiegłym roku zmianach dotyczących gruntów podlegających rekultywacji. W każdym roku objętym kontrolą, na podstawie wydanych decyzji w sprawie rekultywacji gruntów i zgromadzonej dokumentacji, w tym uzyskanej w wyniku przeprowadzanych kontroli, przygotowano listę podmiotów obowiązanych do przedłożenia informacji o zmianach w rekultywacji gruntów i z odpowiednim wyprzedzeniem wysłano pisma przypominające z przykładowym wzorem stosownej informacji. Liczba przedsiębiorców i miejsc, których informacja powinna dotyczyć wynosiła w roku: 2013 – 29 i 37, 2014 – 28 i 33, 2015 – 25 i 31, 2016 – 31 i 33, 2017 – 34 i 37. Z obowiązku przekazania tej informacji nie wywiązało się w 2013 r. – 3 przedsiębiorców, w 2014 r. – 4, w 2015 r. – 5, w 2016 r. – 9, w 2017 r. – 5 przedsiębiorców. Wszystkie podmioty wywiązały się z obowiązku określonego w art. 22 ust. 3 ustawy ogrl i przekazywały, w terminie do 28 lutego każdego roku, informację o powstałych w roku ubiegłym zmianach dotyczących gruntów podlegających rekultywacji.

(dowód: akta kontroli tom I str. 76, 79-87, 334-345)

2.5. Starosta prowadził sprawozdawczość dotyczącą wielkości obszarów i położenia gruntów podlegających rekultywacji oraz wyników rekultywacji i zagospodarowania gruntów. Były to sprawozdanie z realizacji przepisów ustawy ogrl w zakresie wyłączania gruntów z produkcji rolniczej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów eksploatacji złóż torfów³⁵ oraz w zakresie gromadzenia i wykorzystywania środków z należności, opłat rocznych i innych wymienionych w ustawie³⁶. Oba sprawozdania sporządzane były w Starostwie raz w roku i składane do Marszałka Województwa Mazowieckiego w danym roku do dnia: 10 marca – sprawozdania RRW-11³⁷ oraz 1 lutego – sprawozdania RRW-12. Dane zawarte w tych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z decyzji w sprawach rekultywacji gruntów.

(dowód: akta kontroli tom I str. 76-78, 88-239, 428-511)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli tom I str. 420-424)

Ocena cząstkowa

Starosta wywiązał się z obowiązku przeprowadzania kontroli wykonania rekultywacji na obszarze każdego wyrobiska podlegającego rekultywacji. Starostwo egzekwowało od przedsiębiorców przekazywanie w ustawowym terminie informacji o powstałych w ubiegłym roku zmianach dotyczących gruntów podlegających rekultywacji oraz sporządzało, a także terminowo składało sprawozdania RRW-11 za lata 2013-2017 dotyczące wyników rekultywacji i zagospodarowania gruntów.

³⁵ Dalej: RRW-11.

³⁶ Dalej: RRW-12.

³⁷ Poza 2015 r. - do 11.03.2016 r. oraz 2017 r. – do 09.03.2018 r.

3. Egzekwowanie wykonania obowiązku rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2013-2018 (I kwartał) rekultywacja powinna być zakończona na terenie 31 złóż kopalin. W tym okresie wydano 20 decyzji w sprawie uznania rekultywacji gruntów za zakończoną w odniesieniu do 21 miejsc wydobywania. Dotyczyło to gruntów o łącznej powierzchni 30,7191 ha, z czego na powierzchni 24,1286 ha – zgodnie z terminem określonym w decyzji, a dla 6 złóż kopalin na powierzchni 6,5905 ha - po terminie określonym w decyzji³⁸. Dla czterech miejsc wydobywania, dla których zakończono eksploatację kopalin, Starosta nie wydał decyzji o uznaniu rekultywacji gruntów za zakończoną, pomimo upływu terminu jej zakończenia, co dotyczyło terenów o łącznej powierzchni 11,0619 ha³⁹.

Starosta wyjaśnił m.in., że przyczyną takiego stanu był fakt, że w żadnym z tych przypadków osoby obowiązane do rekultywacji nie wystąpiły z wnioskiem o jej zakończenie. Wskazał jednocześnie na brak skutecznych instrumentów prawnych umożliwiających przymuszanie przedsiębiorców do rekultywacji w przypadkach występowania gruntów niższych klas, a także na brak prawnych możliwości ingerowanie z urzędu w warunki rekultywacji, które leżą wyłącznie po stronie przedsiębiorcy. Dla jednego miejsca wydobywania Starosta odmówił wydania decyzji o zakończeniu rekultywacji na powierzchni 1,8294 ha, w granicach działek oznaczonych w ewidencji gruntów rolnych obręb Ryczołek, gmina Kałuszyn, numerami 161 i 162⁴⁰. Wyjaśnił, że wnioskodawca nie był uprawniony do złożenia wniosku o wydanie decyzji uznającej rekultywację gruntów za zakończoną, gdyż z wnioskiem wystąpił nowy właściciel działki nie będący osobą zobowiązaną do przeprowadzenia rekultywacji. Starosta nie był także informowany przez przedsiębiorców o przyczynach opóźnień w zakresie prowadzonych prac rekultywacyjnych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 258-259, 260-267, tom III str. 67-68)

3.2. Starosta nie posiadał informacji na temat prowadzenia działalności przemysłowej na obszarach wydobywania kopalin w latach 2013-2018 (I kwartał), dla których wygasły lub zostały wygaszone koncesje. Wyjaśnił, że nie zostały mu doręczone jakiegokolwiek decyzje wydane na podstawie art. 129 ust. 6-8 ustawy Pgg, w związku z czym uznał, że decyzje takie nie były wydane i na terenie Powiatu nie było przypadków zakładów górniczych, które w tym okresie były zlikwidowane w całości lub w części na podstawie powyższych decyzji. Dyrektor OUG w Warszawie potwierdził, że w okresie objętym kontrolą nie wydawał z urzędu nakazów likwidacji zakładów górniczych eksploatujących kopaliny objęte prawem własności nieruchomości gruntowej, działających na terenie Powiatu.

(dowód: akta kontroli tom I str. 259; tom III str. 65-66, 263-264)

3.3. W przypadkach niewykonania rekultywacji w terminie, Starosta nie korzystał z możliwości wynikających z art. 28 ust. 3 lub ust. 4 ustawy ogrl, ani z art. 30 ustawy ogrl w zakresie zastosowania instrumentów określonych w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁴¹.

Starosta wyjaśnił, że powodem tego stanu był brak skutecznej formy naliczania opłat, gdyż ustawa ogrl w art. 12 nie zawiera wysokości należności przypisanych do gruntów niższej klasy bonitacyjnej i tym samym w tym zakresie jest „martwa” (w przypadkach klasy IVa-VI pochodzenia mineralnego). Stwierdził również, że w przypadku niewykonania rekultywacji gruntów nie stosował trybu określonego w art. 30 ustawy ogrl, to jest wykonania zastępczego lub nałożenia grzywny w celu przymuszenia, uzasadniając ten fakt znacznym

³⁸ Dotyczyło to złóż: Góry XVI fragment pasa ochronnego, Kołacz, Kulki, Lipiny I, Przytoka, Starogród V

³⁹ Dotyczyło to złóż: Makówiec Duży 2 (działki o nr.: 248, 249, 252, 253, 256, 257, 260, obręb Makówiec Duży 2, gmina Dobre); Przytoka VII/A (działki o nr. 49 i 50/1, obręb Przytoka, gmina Kałuszyn); Ryczołek (działka nr 159/1, obręb Ryczołek, gmina Kałuszyn); Stara Wieś II (działka nr 374, obręb Stara Wieś, gmina Siennica).

⁴⁰ Znak: WS.6122.41.2015 z dnia 08.09.2015 r.

⁴¹ Dz.U. z 2018 r. poz. 1314.

obciążeniem pracowników pracą w Starostwie, w tym koniecznością zapewnienia terminowego prowadzenia i załatwiania bieżących wniosków przedsiębiorców w zakresie rekultywacji gruntów.

dowód: akta kontroli tom I str. 76, 79-87, 258, 260-264; tom III str. 64-65, 267)

3.4. Organami właściwymi do ustalania opłaty podwyższonej za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji byli: w latach 2013-2014 – Starosta, a w 2015-2018 - dyrektor OUG w Warszawie. W okresie, gdy zadanie to należało do właściwości Starosty, na terenie Powiatu znajdowało się pięć wyrobisk, w których pobierano kruszywo bez koncesji. W okresie późniejszym Starostwo nie dysponowało informacjami o nielegalnych wyrobiskach.

3.5. W latach 2013-2014 do Starostwa przekazano pięć informacji o nielegalnym wydobywaniu kruszywa, z tego za pomocą: drogi telefonicznej – 3 (od anonimowych osób fizycznych), poczty elektronicznej – 1 (od osoby fizycznej) oraz za pomocą poczty zwykłej (od instytucji państwowej, tj. od Nadleśnictwa w Mińsku Mazowieckim) - 1⁴². W każdym z tych przypadków Starosta podjął działania w celu ustalenia sprawców nielegalnego wydobywania⁴³, których efektem było w 3 przypadkach ustalenie sprawcy⁴⁴, natomiast w 2 przypadkach postępowanie umorzono z powodu niewykrycia sprawcy. Starosta wyjaśnił, że w związku ze zmianą kompetencji, działając na podstawie art. 219 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze⁴⁵, przesłał dyrektorowi OUG w Warszawie akta spraw dotyczących wykonywania bez wymaganej koncesji działalności w zakresie wydobywania kopalin ze złóż prowadzonych w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 31.12.2014 r.⁴⁶. Stwierdził również, że w latach 2015-2018 OUG w Warszawie nie przekazał Starostwu informacji dotyczących wydobywania na terenie Powiatu kopalin bez wymaganej prawem koncesji. W ww. dwóch przypadkach braku możliwości wykrycia sprawcy nielegalnego wydobywania, Starosta nie wystąpił do Marszałka Województwa o uzyskanie środków z budżetu województwa w celu przeprowadzenia rekultywacji gruntów na cele rolne (art. 22 c ust. 1 pkt. 1 ustawy ogrl).

(dowód: akta kontroli tom I str. 272, 275-276)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W celu wyegzekwowania obowiązku wykonania rekultywacji Starosta nie korzystał z możliwości wynikających z art. 30 ustawy ogrl.

Starosta wyjaśnił, że w przypadku niewykonania rekultywacji gruntów nie stosował przepisów wynikających z art. 30 ustawy ogrl, to jest wykonania zastępczego lub nałożenia grzywny w celu przymuszenia, uzasadniając ten fakt znacznym obciążeniem pracowników pracą w Starostwie, w tym koniecznością zapewnienia terminowego prowadzenia i załatwiania bieżących wniosków przedsiębiorców w zakresie rekultywacji gruntów.

Ocena cząstkowa

Starosta wywiązywał się z obowiązku wydawania decyzji o zakończeniu rekultywacji gruntów w przypadku składanych wniosków przez przedsiębiorców, aczkolwiek nie wykorzystywał wszystkich prawnych możliwości egzekwowania obowiązku przeprowadzenia rekultywacji gruntów. Starosta podejmował też odpowiednie działania w przypadku pozyskiwania informacji o nielegalnym wydobywaniu w celu ustalenia sprawców nielegalnego wydobywania.

⁴² Ww. zgłoszenia dotyczyły złóż o odpowiedniej lokalizacji: część działki nr 256, 257, Makówiec Duży, Gmina Dobre; działka nr 26, Zagórze, Gminie Halinów; działki nr 372, 373, Stara Wieś, Gmina Siennica; działki nr 1075, 1076, 1077, 1078, Lipiny, Gmina Mrozy; działki nr 47/1, 48/1, Kamionka, Gmina Jakubów.

⁴³ Starosta wszczął postępowanie administracyjne (złoża: Makówiec Duży, Kamionka), wystąpienie do Komendy Powiatowej Policji (złoża: Zagórze, Stara Wieś, Lipiny).

⁴⁴ W przypadku złoża położonego w miejscowościach: Makówiec Duży, Stara Wieś i Kamionka.

⁴⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 2126, ze zm.

⁴⁶ pismem z dnia 30 marca 2015 r. WS.6525.1.2015.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁷, wnosi o:

1. Nakładanie obowiązku przeprowadzania rekultywacji gruntów na osoby, o których mowa w art. 20 ust. 1 ustawy ogrl.
2. Nieprzedłużanie terminu zakończenia rekultywacji ponad okres określony w art. 20 ust. 4 ustawy ogrl.
3. Niezwłoczne podejmowanie wszelkich przewidzianych prawem działań mających na celu wyegzekwowanie terminowego zakończenia rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin.
4. Przekazywanie stronom postępowania administracyjnego wszystkich informacji wymaganych przepisami kpa.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia lipca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler

Wojciech Wojciechowski

Doradca ekonomiczny

.....

⁴⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 524 ze zm.